

Правила змагань ФІДЕ

Схвалені Генеральною Асамблеєю 1986 року, 1-ю Президентською Радою 2007 р.

Внесені зміни Генеральними Асамблеями 1989, 1992, 1993, 1994, 1998, 2006, 2010, 2014 років та Виконавчою Радою 2011.

Передмова

Усі шахові змагання повинні проводитись відповідно до Правил шахової гри ФІДЕ (E.I.01A). Правила змагань ФІДЕ повинні застосовуватися сумісно з Правилами шахової гри і поширюються на всі офіційні змагання ФІДЕ. Зазначені правила також застосовуються для всіх рейтингових турнірів ФІДЕ з внесеними змінами, де це необхідно. Організатори, учасники та арбітри будь-якого змагання повинні бути ознайомлені з цими правилами до початку змагань. У цих Правилах "він", "його" і "йому" включають у себе "вона" та "її".

Національні закони мають перевагу над правилами ФІДЕ.

1. Сфера діяльності

1.1 У випадках, коли ситуація не охоплюється внутрішніми правилами, ці Правила вважаються остаточними.

1.2 Ці Правила застосовуються до наступних рівнів змагань.

L1: Офіційні змагання FIDE, визначені Комісією по змаганням ФІДЕ (D.IV.01.1) або комісією FIDE по чемпіонатам світу та шаховим Олімпіадам (DI, D.II).

L2: Змагання, за якими можна отримати звання FIDE та титульні норми.

L3: Рейтингові змагання FIDE.

L4: Всі інші змагання.

Правила, що застосовуються до конкретних видів змагань, мають визначати рівень змагань.

В іншому випадку правила застосовуватимуться до всіх рівнів змагань.

1.3 Ці правила змагань можуть містити положення, визначені іншими комісіями ФІДЕ, які перелічені в Довіднику FIDE. Де, це можливо, посилання на ці зовнішні правила повинні бути показані.

2. Головний організатор (ГО)

2.1 Федерація або адміністративний орган, відповідальний за організацію змагань, можуть доручити технічну організацію Головному Організатору (ГО). Він разом з

федерацією чи організатором може призначити Організаційний Комітет, який відповідатиме за всі фінансові, технічні та організаційні питання.

Інші правила цього Договору можуть застосовуватися також до ролі **ГО**. Він і Головний арбітр (див. 3) повинні працювати в тісному співробітництві, щоб забезпечити безперешкодний перебіг змагання.

3. Головний арбітр (ГА)

3.1. Обов'язки **ГА** визначаються Правилами шахів, іншими правилами ФІДЕ та іншими Правилами змагань. Під час змагання він також повинен реєструвати результати кожного туру; спостерігати за належним перебігом змагань, забезпечити порядок у ігровому приміщенні: зручні умови гравців під час гри; контролювати роботу технічного персоналу змагання.

3.2 До початку змагань:

(1) він може скласти додаткові правила в консультації з **ГО**;

(2) він повинен перевірити всі умови гри, включаючи ігровий майданчик, ігрову зону, освітлення, опалення, кондиціювання повітря, вентиляцію, шум, безпеку тощо.

(3) він повинен забезпечити, за допомогою **ГО**, все необхідне обладнання, залучити достатню кількість арбітрів, допоміжного технічного персоналу та помічників і забезпечити задоволення умов для арбітрів. Його рішення відносно відповідності усіх умов для гри вимогам цих правил ФІДЕ є остаточним.

3.3. По закінченню змагань **ГА** повинен направити відповідний звіт.

4 Підготовка ігрового залу

Див. Правила технічної комісії

5. Шахове обладнання

Див. Правила технічної комісії

6. Гра

6.1 Усі партії повинні гратися в турнірному приміщенні у час, заздалегідь визначений організаторами, якщо **ГА** (за погодженням з **ГО**) не вирішить інакше.

6.2 Якщо можливо, за межами ігрового майданчика повинна бути передбачена окрема зона, де дозволено куріння. Вона повинна бути легко доступною з ігрового залу. Якщо за місцевими законами куріння в приміщенні заборонено, гравці та офіційні особи повинні мати легкий вихід із приміщення назовні.

6.3 Якщо використовуються механічні годинники, вони повинні бути встановлені таким чином, щоб кожен з них реєстрував перший контроль о 6 годині.

6.4 Для змагань ФІДЕ (L1) з кількістю учасників 30 та більше на будь-якому етапі в ігровому залі повинно бути встановлено великий цифровий пристрій зворотнього відліку часу. Для змагань ФІДЕ з кількістю учасників менше 30 відповідне оголошення повинно бути зроблено за п'ять хвилин до початку гри і знову за одну хвилину до початку гри.

6.5 Після закінчення партії бланки повинні бути підписані. Тоді арбітр або гравці повинні розмістити королів у середині дошки, щоб вказати результат гри.

При перемозі гравця, який мав білі фігури, королі повинні бути встановлені на e4 та d5 (центри білих полів); при перемозі гравця, який мав чорні фігури, королі повинні бути встановленими на d4 та e5 (центри чорних полів); у разі нічиєї королі повинні бути встановлені на d4 та d5 або на e4 та e5.

Але, якщо використовуються електронні дошки, необхідно зробити неможливий хід, перш ніж розмістити королів у центрі.

6.6 Якщо з'ясується, що партія відбувалася за попередньою домовленістю (E.I.01A.11.1), **ГА** повинен накласти відповідні покарання (E.I.01A.12).

6.7 Арбітр повинен мати доступ до кількомаовного глосарія загальних термінів, що мають відношення до змагання

Глосарій (лат. glossarium — словник) – словник до тексту, що пояснює спеціалізовані (у даному випадку, шахові) терміни з тлумаченням, іноді – перекладом на інші мови, коментарями та прикладами (прим. ред.)

7. Утворення пар

7.1 Відповідальність за жеребкування та правильність утворення пар покладається на **ГА**.

7.2 Жеребкування першого туру колового турніру повинно бути підготовлено **ГО** та бути відкритим для гравців

7.3 У L1, L2: жеребкування колових змагань та вищих змагань за швейцарською системою повинно відбуватися принаймні за 12 годин до початку першого туру. У L1 всі учасники повинні взяти участь у церемонії жеребкування. Гравець, який не прибув вчасно на жеребкування, може бути включений за розсудом **ГА**. Після цього пари першого туру повинні бути оголошені якомога швидше.

7.4 Якщо гравець вибуває або виключається зі змагання після жеребкування, але до початку першого туру, або виникла потреба додати нових гравців, оголошені пари гравців повинні залишитися без змін. Утворення додаткових пар учасників або зміни можуть бути зроблені на розсуд **ГА** після його консультацій з гравцями, яких стосуються такі зміни, але тільки так, щоб мінімізувати поправки до вже оголошених пар гравців.

7.5 Утворення пар у турнірах за коловою системою повинно відповідати таблицям Бергера (Додаток 1), скоригованим, якщо це необхідно, для двоколових змагань.

7.6 Якщо утворення пар якимось чином обмежується, наприклад, гравці однієї федерації, якщо можливо, не повинні зустрічатись в останніх трьох турах, то це повинно бути доведено до відома гравців якомога раніше, але не пізніше початку першого туру.

7.7 Для колових турнірів таке жеребкування з обмеженнями може бути проведено за допомогою таблиць Варми (Аппех 2), що можуть використовуватися для турнірів із кількістю гравців від 9 до 24.

7.8 Для утворення пар у турнірах за швейцарською системою повинні використовуватись заздалегідь оголошені програма та система утворення пар (С.04).

8. Незіграні партії

В розділах 8.1 - 8.3.3 слово "гравець" включає слово "команда", де це доречно.

8.1 Якщо гравцю присуджено поразку в партії через неявку без поважних причин, він повинен бути виключений з турніру, якщо **ГА** не вирішить інакше.

8.2. Колові турніри

(1) Кожен гравець зобов'язується у контракті грати протягом всього турніру.

(2) Коли гравець вибуває або виключається з турніру, наслідки повинні бути такими:

1. Якщо гравець завершив менше 50% своїх партій, результати залишатимуться у турнірній таблиці (для розрахунку рейтингу та історичних цілей), але вони не будуть враховуватися в фінальному підсумку. Незіграні партії цього гравця в турнірній таблиці позначаються знаком (–) і знаком (+) для його партнерів. Якщо обидва гравці відсутні, це позначається мінусами (–) обом.

2. Якщо гравець завершив 50% та більше своїх партій, результати залишатимуться в турнірній таблиці і враховуватимуться у фінальному підсумку. Незіграні партії цього гравця позначаються, як було згадано вище.

8.3 Турніри за швейцарською системою

(1) Якщо гравець вибуває з турніру, результати залишаються в турнірній таблиці в рейтингових цілях. Тільки фактично зіграні партії враховуються при підрахунку рейтингу.

(2) Якщо гравець не може грати в певному турі, необхідно сповістити оператора та **ГА** перед тим, як будуть створені пари для цього туру.

(3) У турнірі L2, L3 або L4: якщо після початку туру у двох гравців немає партнерів, вони можуть бути спареними один проти одного. Це допускається тільки тоді, коли арбітр і обидва гравці згодні, і вони ще не грали в цьому турнірі. Арбітр повинен правильно відкорегувати час годинника.

(4) У турнірі L2, L3 або L4 правила можуть дозволяти гравцю взяти пів-очка у певному раунді. Це дозволяється, лише, якщо відповідне повідомлення було надано та погоджено арбітром. Такий дозвіл може не бути наданий гравцю, який отримує умови, або якому було надано вільний вступ до турніру. Це не дозволено в останньому турі турніру.

9. Поведінка гравців

9.1 Коли гравець офіційно приймає запрошення, він повинен грати, за винятком виняткових обставин (форс-мажор), таких як хвороба чи недієздатність. Прийняття іншого запрошення не вважається поважною причиною для відмови від участі чи виходу з турніру.

9.2. Усі учасники повинні дотримуватися відповідного «Дрес-коду».

Дрес-код (англ. dress-code — кодекс одягу) — форма одягу, що вимагається при відвідуванні певних заходів, організацій, закладів.

9.3. Гравець, який не бажає продовжувати гру та залишає турнірне приміщення, не здавши партію і не повідомивши арбітра, поводиться неввічливо. Він може бути покараний, на розсуд **ГА**, за неспортивну поведінку (E.I.01A.12.9).

9.4 Гравець не може розмовляти щодо будь-якої партії під час гри, за винятком випадків, передбачених Правилами шахів ..

9.5. У командних змаганнях гравець не повинен стояти за протилежною командою під час гри.

9.6. Усі претензії відносно поведінки гравців чи капітанів повинні адресуватися тільки арбітру. Гравець не повинен висловлювати незадоволення своєму партнеру (E.I.01A.11.5).

10. Штрафи, апеляції

10.1 Коли виникають розбіжності, **ГА** або **ГО**, якщо доречно, повинні докласти всіх можливих зусиль для вирішення питань шляхом примирення. Цілком можливо, що такі засоби не зможуть досягти успіху, і покарання є доречними, але суперечка така, що конкретно не визначена законами шахів або правилами змагань. У цьому випадку **ГА** (за погодженням з **ОГ**) має повноваження накладати штрафи за власним розсудом. Він повинен прагнути підтримувати дисципліну і пропонувати такі рішення, які б задовольнили ображені сторони.

10.2 На всіх змаганнях повинен бути Апеляційний Комітет (АК). **ГО** повинен забезпечити обрання або призначення Апеляційного Комітету до початку першого туру, як правило, на жеребкуванні або нараді гравців. Рекомендується, щоб Апеляційний Комітет складався з голови, не менше двох членів і двох резервних членів. Голова, два члена і два резервних члена повинні бути, по можливості, з різних федерацій, якщо це міжнародні змагання. Жоден з членів АК, пов'язаний з конфліктом, не повинен брати участь у прийнятті рішення під час його розглядання. Такий комітет повинен мати непарну кількість членів з правом голосу. Члени Апеляційного Комітету не повинні бути молодше 21 року.

10.3. Гравець або офіційно зареєстрований представник гравця чи команди може оскаржити будь-яке рішення, винесене **ГА** або **ГО** або одним з їх помічників. Така посада може включати капітана команди гравця, керівника делегації або іншу особу, як це визначено у правилах змагання.

10.4 Апеляція супроводжується грошовим внеском та подачею у письмовій формі не пізніше кінцевого терміну. Обидва - внесок та кінцевий термін - встановлюються заздалегідь. Рішення **АК** є остаточними. Внесок повертається, якщо апеляція є успішною. Внесок (або його частина) також може бути повернена, якщо апеляція не може бути успішною, але вважається прийнятною на думку комітету.

11. Телевізійні права, кінозйомка, фотографування

11.1 Використання телевізійних камер в ігровому залі та прилеглих приміщеннях дозволяється після погодження з **ГО** чи **ГА**, і тільки тоді, коли камери працюють безшумно та ненастирливо. **ГА** повинен забезпечити умови, щоб гравців не турбувала або відволікала присутність телевізійних, відео-, фотокамер або іншого приладдя.

11.2 Фотографування в ігровому залі дозволяється тільки акредитованим фотографам. Використання спалаху в ігровій зоні обмежується першими десятима хвилинами першого туру та першими п'ятьма хвилинами кожного наступного туру, якщо **ГА** не прийме іншого рішення. Регламент змагання може включати інші

правила, обумовлені особливостями змагання. Акредитовані фотографи можуть робити фотографії без спалаху під час решти туру в ігровій зоні, лише з дозволу **ГА**.

12. Роль капітана в командних змаганнях

Командні змагання - це ті, в яких результати індивідуальних ігор вносять рівний вклад до кінцевого рахунку певної групи гравців.

12.1. В залежності від правил конкретного змагання, капітан повинен подавати у визначений час письмовий список гравців своєї команди, які будуть брати участь у кожному турі, повідомляти своїм гравцям результати жеребкування, підписувати протокол з результатами матчу в кінці гри.

12.2 Капітан команди має право залишити або повернутися до ігрового майданчика тільки з дозволу арбітра.

12.3 Капітан команди не повинен стояти за протилежною командою під час гри.

12.4 Якщо капітан команди хоче переговорити з одним зі своїх гравців, він спочатку повинен звернутися до арбітра. Після цього капітан команди може розмовляти з гравцем у присутності арбітра, використовуючи мову, яку арбітр може зрозуміти. Ту ж саму процедуру слід виконувати, якщо гравець хоче поговорити з капітаном.

12.5 Капітан команди має право порадити гравцям своєї команди зробити або прийняти пропозицію нічиєї, якщо в регламенті змагання не передбачено інше. Він не повинен втручатися в гру будь-яким іншим шляхом. Він не повинен обговорювати будь-яку позицію на будь-якій дошці під час гри.

12.6. Капітан команди може делегувати свої функції іншій особі за умови, що він попередньо інформує про це **ГА** у письмовій формі.

13. Запрошення, реєстрація та офіційні обов'язки

13.1 Запрошення на турнір ФІДЕ повинні бути вислані якомога швидше.

13.2 **ГО** повинен надіслати через відповідні національні федерації запрошення до всіх учасників, які відібрались для цього змагання. У випадку всесвітніх змагань листи із запрошеннями повинні бути спочатку схвалені Президентом ФІДЕ, а для континентальних змагань - Президентом континентальної федерації.

13.3 Запрошення повинне бути якомога більш вичерпним, при першій нагоді ясно викладати запропоновані умови та містити всі подробиці, що можуть бути корисними гравцю.

До листа із запрошенням та/або брошури (яку теж треба розмістити на веб-сайті ФІДЕ) повинно бути включено наступне:

- 1) (1) Термін та місце турніру.
- (2) Готель(і), де повинні бути розташовані учасники (включаючи адресу електронної пошти, номери факсу та телефону).
- 3) Турнірний розклад: термін, час і місця: прибуття, церемонії відкриття, жеребкування, гри, спеціальних заходів, церемонії закриття, від'їзду.
- 4) 4) Швидкість гри та тип годинників, що будуть використовуватися на змаганні.
- 5) Система утворення пар та система додаткових показників
- 6) Дозволений час запізнення (який для офіційних змагань ФІДЕ, повинен бути початком туру).
- 7) Конкретні правила для угоди на нічию, якщо є будь-які обмеження.
- 8) Для змагань Rapidplay та Blitz чи застосовуються статті А3 або А4 або Б3 або Б4.
- 9) Для змагань, що грають без додатку часу, чи застосовується **додаток G**.
- 10) Фінансові умови: витрати на проїзд; розміщення, термін, на який буде забезпечено харчування та розміщення, або вартість такого розміщення, включаючи осіб, що супроводжують гравця; умови харчування; стартові гроші, кишенькові гроші, вступний внесок, повна інформація щодо призового фонду, включаючи спеціальні призи, валюта, в якій будуть проведені виплати; податкові обов'язки; умови одержання віз
- 11) Чи буде рейтингове обчислення змагання, чи ні?
- 12) Засоби для досягнення ігрового майданчика та заходи для транспортування.
- 13) Ймовірна кількість учасників, прізвища запрошених гравців та прізвище Головного Арбітра (ГА).
- 14) Назва веб-сайту змагання, контактна інформація організаторів, включаючи прізвище **ГО**
- 15) Обов'язки гравців перед мас-медіа, широкою публікою, спонсорами, представниками уряду та інші схожі обставини.
- 16) Дресс-код, якщо такий є
- 17) Будь-які обмеження щодо куріння мають бути зазначені у запрошенні.
- 18) Заходи забезпечення безпеки.

19) Спеціальні медичні застереження, такі, як рекомендована або заздалегідь потрібна вакцинація.

20) Умови для: туризму, спеціальних заходів, доступу до Інтернету, тощо

21) Дата, до якої гравець повинен чітко відповісти на запрошення, і де і коли він повідомлятиме про свій приїзд.

22. У своїй відповіді гравець може згадати існуючі медичні умови та спеціальні дієтичні та/або релігійні вимоги.

23. Якщо організатор повинен вжити спеціальних заходів з причини інвалідності гравця, він повинен повідомити його у своїй відповіді.

13.4 Після того, як запрошення було видано гравцю, воно не може бути відкликаним, якщо гравець прийняв його в обумовлений термін. Якщо змагання відмінюється або відкладається, організатори повинні надати компенсацію.

13.5 ГО повинен гарантувати медичне обслуговування та ліки для всіх учасників, офіційних секундантив, арбітрів і офіційних осіб змагання ФІДЕ та повинен застрахувати їх від нещасних випадків і потреби медичного обслуговування, включаючи медичні, хірургічні процедури тощо, але мають немає відповідальності за наявність хронічного стану., але не у випадку хронічного захворювання. На весь час змагання повинен бути призначений офіційний лікар

13.6 Для протоколів L2, L3, L4 слід застосовувати такий самий протокол, як у 13.3-5, де це доречно.

14. Призначення

14.1 (а) **ГА** офіційного Всесвітнього змагання повинен призначатися Президентом ФІДЕ за погодженням з **ГО**. **ГА** континентального чемпіонату повинен призначатися Континентальним Президентом за погодженням з **ГО**. Однак, якщо континентальний чемпіонат є кваліфікаційним змаганням для чемпіонату світу, кандидатура **ГА** повинна бути погоджена з ФІДЕ.

(b) **ГА** повинен мати звання міжнародного арбітра класифікації "А" або "В" (В.06) і мати достатній досвід змагань ФІДЕ, офіційних мов ФІДЕ та відповідних правил FIDE. ФІДЕ та/або Оргкомітет повинні призначати арбітрів та інший персонал.